

Roman

Samen

INA VAN DER BEEK

alleen

TRUDE

Gehaast loopt Trude het korte stukje van het zusterhuis naar het ziekenhuis. Ze heeft de kraag van haar jas omhooggeslagen, het is kil buiten en er valt een fijn motregentje.

In de schemering is ze het plantsoen al bijna weer uit als haar oog op de ineengedoken figuur op het houten bankje valt. Even houdt ze haar pas in, ze aarzelt, maar dan staat ze stil en doet een paar stappen terug.

Een man zit roerloos op de bank, wijdbeens, de ellebogen gesteund op zijn knieën, zijn hoofd in zijn handen. Hij lijkt het niet te merken dat zijn haar en jas nat zijn van de regen.

‘Meneer?’ vraagt ze, nog steeds op afstand van de stille figuur op het bankje. ‘Voelt u zich wel goed?’

Hij lijkt haar nu pas op te merken, hij richt zich op vanuit zijn gebogen houding. Trude heeft nog een paar passen in zijn richting gezet. Even kijken ze elkaar aan, dan ziet ze herkenning in zijn ogen.

‘Zuster Trude de Bruin!’ zegt hij, terwijl hij nu helemaal recht op gaat zitten. ‘Hoe gaat het met u?’

Trude fronsht haar wenkbrauwen, ze kent de man, maar wie is hij ook alweer?

Als hij opstaat en glimlacht, weet ze het weer.

‘Maarten! Ik bedoel, meneer Van Zon,’ verbetert ze zichzelf direct. ‘Dat is een poos geleden, hoe gaat het met u?’

Hij haalt kort zijn schouders op, zijn gezicht betreft weer. ‘Mijn moeder is vanochtend vroeg overleden, hier in ditzelfde ziekenhuis, net als... toen. Ik was eigenlijk op weg naar huis, de koeien moeten gemolken worden hè? Maar opeens overviel de herinnering me aan die nacht van twee jaar geleden. Toen heb ik hier ook een poos gezeten.’

Ze knikt. Twee jaar alweer... Ze weet even niet wat ze verder moet zeggen.

Dan steekt ze haar hand naar hem uit. 'Gecondoleerd,' zegt ze, 'was uw moeder lang ziek?'

Hij schudt zijn hoofd. 'Nee, blindedarmontsteking, te lang mee doorgelopen.'

'Ach... 'Ze laat zijn hand weer los. 'Ik moet gaan,' zegt ze dan, 'mijn dienst begint zo.'

Hij knikt en steekt zijn handen in zijn zak. 'Goede dienst!'

'En u veel sterkte, ook voor uw vader.'

Hij knikt. 'Dank u.'

Even kijken ze elkaar nog aan. Trude zou zo veel meer willen zeggen, ze voelt medelijden voor de man die zoveel verdriet en eenzaamheid uitstraalt. Maar ze weet geen woorden.

Het is weer precies zoals toen, toen ze zijn verloofde verpleegde, Cobie, die lieve en zachte jonge vrouw, die ze maanden begeleidde totdat Cobie langzaam de strijd tegen de ziekte verloor.

Als ze zich al heeft omgedraaid, hoort ze zijn stem weer.

'Heb ik je ooit wel bedankt voor alles wat je voor Cobie hebt gedaan?' Zijn stem klinkt schor en hij is haar opeens gaan tu-toyeren. 'Ze was echt ontzettend op je gesteld,' gaat hij verder.

Ze haalt even haar schouders op, ze weet niet goed wat ze met deze woorden moet.

'Het was gewoon mijn werk,' zegt ze dan. Ze hoort zelf hoe bot dat klinkt, daarom zegt ze er snel achteraan: 'En zo'n maandenlange verpleging geeft natuurlijk een band, zeker met iemand die zo lief was als uw verloofde.'

Hij knikt, weer glimlacht hij. 'Ja, dat was ze zeker... lief!' Hij steekt even zijn hand op als een korte groet en draait zich om. 'Tot ziens!'

Dan loopt hij met grote stappen weg, het terrein van het ziekenhuis af.

Trude kijkt hem heel even na, de hemel wordt langzaam lichter, tijd om de nieuwe werkdag te beginnen.

Nadenkend loopt ze naar de ingang van het ziekenhuis. Onderweg naar haar afdeling op de tweede etage denkt ze na over de ontmoeting en komen de herinneringen weer boven aan

Cobie, de jonge patiënte, die ze verzorgde in de periode dat ze op de tbc-afdeling werkte.

Cobie was een poosje opgenomen geweest, daarna mocht ze naar huis om buiten in een speciaal voor haar gemaakt tuinhuisje te kuren. Eigenlijk had ze naar Zwitserland moeten, naar de gezonde berglucht, maar daarvoor was geen geld, had Trude begrepen.

Na een paar maanden was ze weer terug in het ziekenhuis. Eerst leek ze wat op te knappen, maar na een aantal weken zagen ze haar achteruit gaan. Nog zes weken had het geduurd, zes weken waarin ze steeds zwakker en bleker werd. Toen was ze, toch nog onverwacht, gestorven.

Terwijl Trude haar kapje vaststeekt in haar haren en de rapporten van de nachtzuster doorneemt, dwingt ze zichzelf om aan iets anders te denken.

Nu ze op de kraamafdeling werkt, is haar werk meestal een stuk vrolijker.

Trude weet heel goed hoe patiënten en collega's over haar denken en soms ook praten. Ze vinden haar een 'harde'. En het klopt wel een beetje: ze kan niet tegen aanstellerij of kleinzerigheid, daarmee heeft ze geen geduld en dan kan ze soms best wat scherp uit de hoek komen.

Maar patiënten die echt pijn of verdriet hebben, kennen ook haar andere kant. In die gevallen is ze zacht en vol medeleven, dat weet ze ook van zichzelf. Haar hart gaat uit naar mensen die het moeilijk hebben. Zoals Cobie... Nu zijn haar gedachten toch weer bij de ontmoeting van zo-even.

Ze was er min of meer aan gewend geraakt dat sommige van haar patiënten die aan tuberculose leden, niet beter werden. Ze had steeds geprobeerd zich af te schermen tegen de emotionele kant van haar werk, dat was nodig om goed te kunnen blijven functioneren. En meestal lukte dat wel, maar niet altijd. Daar was het overlijden van Cobie een voorbeeld van.

Kwam het misschien omdat ze ongeveer van dezelfde leeftijd waren? Dat zal zeker meegespeeld hebben. Maar ook doordat ze de jonge vrouw zo bewonderd had. Altijd had ze belangstelling voor haar medepatiënten, en bijna altijd had ze een opgewekt

praatje of een grapje paraat voor de zusters die haar verzorgden.

Intussen heeft ze geroutineerd Jan, een stevige baby, verschoond en hem bij zijn moeder op bed gelegd.

‘Kijk eens aan, een schone hongerige knul! Gaat het lukken met voeden of moet ik je helpen?’ vraagt ze.

‘Het lukt wel, maar ik ben nog steeds zo moe,’ zucht de jonge vrouw. ‘Misschien had ik toch beter voor flesvoeding kunnen kiezen, dan had een van de zusters hem misschien die eerste voeding in de ochtend kunnen geven.’

Trude kijkt even op haar neer en slikt een scherp antwoord in. ‘Na het voeden kun je weer uitrusten hoor,’ zegt ze wat kortaf. ‘En ook de fles had je zelf moeten geven, daar hebben wij geen tijd voor, tenzij het echt nodig is. Wees blij dat je een gezond kind hebt!’ Dat laatste klinkt niet echt vriendelijk, ze hoort het zelf. Maar ze kan hier zo slecht tegen!

De vrouw die eergisteren tegelijk met deze moeder aan het bevallen was, heeft een levenloos kindje ter wereld gebracht. Zij zou er alles voor over gehad hebben om nu haar kindje aan de borst te krijgen. Maar zij ligt alleen op een kleine kamer, afgescheiden van de andere moeders, alleen met haar verdriet. Zonder baby, maar of ze wil of niet, wel steeds geconfronteerd met het geluid van huilende baby’s op de afdeling.

Als Trude even later die kleine kamer binnengaat, ligt er een warme glimlach op haar gezicht en is haar stem zacht.

Als Trude aan het eind van de middag weer van het ziekenhuis naar het zusterhuis loopt, is het droog en de zon komt even tussen de wolken door.

Heerlijk, ze voelt opeens een beetje het voorjaar! In het plantsoentje lopen wat mensen en op het bankje zitten twee oude mensen.

Ze moet weer denken aan de ontmoeting van deze ochtend. Meneer Van Zon, Maarten, de ernstige, maar altijd zorgzame verloofde van haar patiënte van toen.

Omdat Cobie vaak over hem sprak, noemde ook Trude hem in gedachten altijd Maarten. Ze herinnert zich dat ze hem in het begin maar een stijve, wat saaie man vond. Maar door de verhalen van Cobie had ze toch een ander beeld van hem gekregen.

Cobie noemde hem vaak haar rots in de branding, herinnert ze zich. Wat was het toch triest dat dat jonge leven, die mooie liefde, zo eindigen moest.

Maarten van Zon had deze ochtend iets eenzaam en verdrietig uitgestraald. Maar dat was natuurlijk niet gek, nu juist zijn moeder was overleden. Dezelfde plaats, hetzelfde ziekenhuis... Dat had voor hem natuurlijk weer extra de herinneringen naar boven gebracht.

Als Trude de deur van haar kamer opendoet, haar jas ophangt en haar schoenen uitschopt, denkt ze niet langer over Maarten en Cobie.

Het is niet goed om stil te blijven staan bij het overlijden van patiënten. Als je dat wel doet, houd je dit werk niet vol.

Over Cobie heeft ze toen al veel te lang nagedacht, dat moet niet opnieuw beginnen.

Ze besluit om even een kop thee te drinken en dan een flinke wandeling te gaan maken. Heerlijk, voorjaar! De avonden worden weer langer en de bomen beginnen uit te lopen.

Het komende weekend is ze vrij, misschien moet ze zaterdag maar weer eens naar haar ouders gaan. Het is een flinke fietstocht, maar als het weer zo blijft, heel goed te doen.

Het moet er toch weer eens van komen.

CLARA

Clara zet de kopjes op het dienblad en stapelt de schoteltjes ernaast.

‘Pas je op?’ Haar aanstaande schoonzus kijkt kritisch naar het volle blad.

‘Ja hoor, ik doe wel even de afwas, dan kunnen jullie samen overleggen,’ antwoordt Clara terwijl ze met het volle blad naar de keuken loopt.

Rita knikt. ‘Er valt niet veel te overleggen,’ zegt ze met een zucht. ‘De mannen zullen zichzelf moeten redden.’

Ze houdt de deur open voor Clara en volgt haar dan naar de keuken.

Dan gaat ze verder: ‘Tenzij jullie trouwen en hier intrekken, dat kan natuurlijk ook.’

Clara laat het blad bijna uit haar handen glippen. Ze zet het snel neer op het aanrecht. ‘Meen je dat?’ vraagt ze. ‘Maar dat kan toch niet? Hugo werkt in de stad, we staan daar ingeschreven voor een etage of een woning.’

‘Ja, maar dat kan nog wel heel lang duren. En jullie lopen al zo lang met elkaar. Dan is dit toch een veel betere oplossing?’

Clara zwijgt. Ze kan nooit zo goed op tegen deze bazige zus van Hugo.

‘Ik weet het niet hoor...’ mompelt ze.

Maar de deur is al dicht gegaan achter Rita. Clara leunt even tegen het aanrecht en begint dan het blad leeg te ruimen. Maar na een minuutje gaat de keukendeur alweer open, Hugo kijkt om de hoek. ‘Kom je er ook bij, Clara? Er moeten plannen gemaakt worden.’

Ze haalt even licht haar schouders op. ‘Goed,’ zegt ze, ‘maar het gaat natuurlijk vooral jullie aan. Ik wil me er niet mee be-

moeien.’ Ze wil niet laten merken dat ze eigenlijk bang is voor de scherpe opmerkingen van Rita.

In de kamer zitten ze allemaal om de tafel, vader Van Zon, zijn twee dochters, Rita en Bep met hun mannen en Maarten. Hugo schuift een stoel voor Clara aan en gaat zelf ook weer zitten.

Even is iedereen stil. Clara kijkt naar haar aanstaande schoonvader, die aan het hoofd van de tafel zit. Zijn schouders zijn gebogen, hij lijkt opeens een oude man. Maar dat is hij natuurlijk ook met zijn zeventig jaar, bedenkt Clara. Haar eigen ouders zijn stukken jonger, de vader van Hugo is ongeveer even oud als haar eigen opa.

‘Goed,’ zegt Rita, ‘er moeten plannen gemaakt worden. Pa en de jongens samen in huis, dat wordt niet gemakkelijk. Iemand moet de was doen, eten koken en het verdere huishouden bijhouden. Ik heb er al over nagedacht: als Hugo en Clara snel trouwen en hier intrekken, kan Clara voor het huishouden zorgen.’ Ze kijkt de tafel rond. ‘Wat vinden jullie van dat plan?’

Nu kijkt iedereen naar haar, Clara voelt zich ongemakkelijk onder hun blikken. Allerlei gedachten schieten door haar hoofd, maar voor ze iets kan zeggen, neemt Hugo het woord al.

‘Dat lijkt me voor nu niet zo’n goed plan,’ zegt hij rustig. ‘Ik denk dat Clara’s moeder Clara echt nog niet kan missen thuis. Zeker na die onverwachte geboorte van de tweeling heeft buurvrouw Loos de hulp van Clara als oudste dochter nog erg hard nodig.’

Clara knikt. Wat Hugo zegt is zeker waar. Als oudste in een gezin van zeven kinderen hielp ze haar moeder al veel, maar na de geboorte van de tweeling, die als een onverwachte verrassing kwam toen hun moeder al vierenveertig was, zijn haar handen helemaal nodig thuis.

Maar Rita geeft het nog niet op. ‘Als er nu opeens een huis zou komen in de stad, zouden jullie trouwen en dan zou Clara’s moeder het ook zonder haar moeten stellen.’

‘Ja, maar dat is niet aan de orde, helaas,’ zegt Hugo wat kortaf.

Clara weet hoe graag Hugo in Gouda wil gaan wonen, weg van het polderland waar hij is opgegroeid. Dat is het enige grote verschil tussen hem en haar. Zijzelf zou best hier in de polder willen blijven. Maar een huisje samen met Hugo in de stad lijkt

haar ook prima. Toch lijkt dat voorlopig nog een verre droom. De woningnood is groot na de oorlogsjaren.

‘Maar wat dan?’ hoort ze Bep vragen. ‘Rita en ik wonen te ver weg om regelmatig hier in huis te komen helpen.’

‘We redden ons best met elkaar,’ zegt Maarten nu. ‘Misschien kunnen we een vrouw uit de buurt zoeken die af en toe wat in huis wil doen. En koken kan ik ook vast wel leren.’

‘Ik vind alles goed,’ zegt vader Van Zon. Het lijkt of het hele gesprek wat langs hem heen gaat.

‘Ik kan natuurlijk best iedere dag een paar uur hier in huis komen helpen,’ zegt Clara dan opeens. ‘En met dat koken komt het wel goed. Of moe en ik nou voor negen of voor twaalf mensen aardappels schillen, dat maakt ook niet uit.’

Nu kijken de schoonzussen haar opgelucht aan. ‘Nou, dat is prachtig natuurlijk,’ zegt Rita, veel vriendelijker dan eerder. ‘Het verstelwerk neem ik dan af en toe wel mee.’

‘Dat is dan afgesproken. Ik ga naar de beesten, het is melkerstijd.’ Maarten schuift zijn stoel naar achteren en staat op.

Op het moment dat hij de kamer uitgaat, zegt Rita: ‘Toch jammer dat Cobie niet is blijven leven, dan hadden we dit probleem tenminste niet gehad.’

Clara kijkt even naar de verdwijnende rug van Maarten. Zou hij die bepaald niet fijngevoelige woorden nog gehoord hebben? Ze hoopt van niet.

Clara blijft ook niet lang meer in het huis van haar burens. Rita en Bep zijn samen aan de afwas gegaan en hebben haar hulp afgewimpeld. Ze voelt zich altijd nog een beetje het kleine buurmeisje bij die twee. Vooral Rita is er goed in haar dat gevoel te geven. Natuurlijk lagen de verhoudingen ook jaren zo: Rita is tien jaar ouder dan zichzelf en met Bep scheelt ze ook ruim vier jaar.

Ze vraagt zich af of ooit, en zo ja wanneer, die twee haar als volwassen vrouw en als partner van hun jongste broer zullen gaan behandelen.

Terwijl ze naar huis loopt, de boerderij iets verderop aan de smalle landweg, denkt ze weer over de opmerking van Rita over Cobie.

Maarten heeft het beslist gehoord, het moet hem pijn gedaan

hebben. Clara vraagt zich af of Maarten ooit over het verlies van zijn verloofde zal heenkomen. Cobie was echt een schat van een meid. Ze woonde in hetzelfde kleine buurtschap als zij en de familie Van Zon.

Cobie en zij hadden vanaf hun zesde bij elkaar in de klas gezeten en waren dikke vriendinnen geweest.

Ze hadden het allebei fantastisch gevonden toen het duidelijk werd dat ze schoonzussen zouden worden. Hele dromen hadden ze gehad over de toekomst. Natuurlijk zouden Hugo en Clara dicht in de buurt van de boerderij gaan wonen, waar Maarten en Cobie boer en boerin zouden zijn. Vader en moeder van Zon zouden na het verloop van jaren wellicht in een klein huisje aan de weg gaan wonen. Of misschien gingen de oudjes dan naar het bejaardenhuis in Gouda.

‘Ach nee, ze mogen wel bij ons blijven,’ had Cobie gezegd. ‘We hebben best een slaapkamertje voor ze, hoor.’

Zo hadden ze over de toekomst gedroomd. En kijk nu eens, er was niks uitgekomen van die dromen. Cobie was gestorven, en moeder van Zon, een stuk jonger dan haar man, ook. En Hugo en zij zouden zeker niet hier in het buurtschap gaan wonen.

Met een kleine zucht gaat ze de achterdeur binnen, waar het lawaai van de kleintjes haar tegemoet komt.

‘Zo kind, fijn dat je er weer bent!’ Haar moeder drukt haar meteen Henkie, een van de baby’s, in de armen. ‘Als jij Henkie een fles wil geven, dan pak ik Arie.’ Ze veegt vermoeid een losgeraakte lok achter haar oor en vraagt, terwijl ze al wegloopt nog: ‘Hoe was de begrafenis? Druk, hoorde ik van pa?’ Zonder Clara’s antwoord af te wachten is ze de kamer alweer uit.

Clara zucht even, maar buigt zich dan met een warme glimlach over haar kleine broertje.

‘Zo lekker mannetje, zal Clara jou eens gauw een flesje geven?’

Een brede glimlach is haar beloning. Ze knuffelt hem dicht tegen zich aan. Zelf zo’n kindje te hebben, het lijkt haar het mooiste wat er is.

Ze hoopt dat het niet al te lang meer duurt voor Hugo en zij kans maken op woonruimte in de stad!

Als 's avonds de kleintjes op bed liggen en Clara samen met haar moeder kousen stopt van de broers en vader, zegt Clara: 'Ik heb beloofd dat wij de komende tijd ook koken voor buurman Van Zon, Maarten en Hugo. En dat ik af en toe wat in het huis doe, de was en zo.'

De handen van haar moeder blijven even stilliggen, dan knikt ze. 'Dat is natuurlijk prima kind, maar er moet zoveel meer gebeuren dan de was en eten koken, dat weet je toch?'

'Ze willen nog iemand zoeken om af en toe het huis een grote beurt te geven. Verder probeer ik wel wat extra te doen hoor, en Rita en Bep hebben beloofd het verstelwerk te doen en kousen te stoppen.'

Clara's moeder pakt de sok weer op en steekt de naald naast het grote gat in de hiel. Zonder Clara aan te kijken, zegt ze zacht: 'Soms denk ik dat jij beter met Maarten zou kunnen trouwen in plaats van met Hugo. Dan was je ook lekker hier in de buurt gebleven...'

'Ma!' Clara's stem klinkt verontwaardigd.

'Ach kind, nee, dat klinkt niet aardig. Hugo is een beste jongen. Maar vroeg of laat vertrek je met hem naar de stad, en dan heb ik geen enkele hulp meer van je. Als je hiernaast zou introuwen, zou je mij ook nog een beetje kunnen helpen.'

'Josien is veertien, zij komt binnenkort van school. Ik ben ook al thuis vanaf mijn veertiende, dus ik denk dat zij op haar beurt best een poosje hier kan helpen. Een paar jaar, tot de kleintjes wat groter zijn en de grote jongens op eigen benen staan.'

'We zien het wel. Josien heeft het er al heel lang over dat ze in een winkel wil gaan werken. Voorlopig ben ik blij dat jij er nog bent. En natuurlijk kun je iedere dag een poosje naar hiernaast gaan om te helpen. Hopelijk vindt Maarten toch een keer een ander meisje. Hij is onderhand dertig, toch?'

'Ja, hij is dertig. Maar ik ben bang dat hij nog niet denkt aan nieuwe verkering.'

Altijd samen, maar toch zo alleen

Het is 1947. Tijdens haar werk in het ziekenhuis van Gouda ontmoet Trude de jonge boer Maarten, die net buiten de stad een boerderij heeft. Tegen de zin van haar vader, een trotse boer, trouwt Trude met hem. De twee trekken in bij Maartens broer Hugo en diens vrouw Clara. Dit is voor iedereen even wennen, vooral voor de schoonzussen die erg van karakter verschillen. Wanneer Maarten en Trude kinderen krijgen, maar het andere stel kinderloos blijft, lopen de spanningen tussen Clara en Trude hoog op. Zal het hen lukken om hun verschillen naast zich neer te leggen en hun relatie te herstellen? Of heeft een beslissing die Clara neemt vergaande gevolgen voor iedereen?

Samen alleen van Ina van der Beek is een indrukwekkende roman over geluk, verlies en troost. Met veel inlevingsvermogen schrijft Van der Beek over twee heel verschillende vrouwen. Ze is al jaren een vaste waarde als auteur van de Romanserie en schrijft daarnaast ook jeugdboeken en gedichten.

Z&K

ISBN 978 90 2054 076 5 NUR 344

9 789020 540765

www.romanserie.nl